

สรุปบทเรียน

หลักสูตร “เครื่องมือเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ”

.....

หลักสูตรเครื่องมือเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ระบบ LDD e-training แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

1. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA เบื้องต้น)
2. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA เบื้องต้น 4.0)
3. เครื่องมือการบริหารจัดการกรมพัฒนาที่ดิน

ความเป็นมาของหลักสูตร

กรมพัฒนาที่ดินได้นำเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐมาใช้ หรือตัวย่อ PMQA มาใช้บริหารองค์การตั้งตั้งแต่ปี 2550 และพัฒนาอย่างต่อเนื่องในปี 2555 ได้ผ่านการประเมินและได้ได้ใบรับรองการผ่านเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในระดับพื้นฐาน จากการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้นทำให้กรมพัฒนาที่ดินสามารถพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการองค์การที่เรียกว่า IDD Excellent Model ที่สอดคล้องกับเครื่องมือ PMQA ตั้งแต่การนำองค์การ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การพัฒนานุเคราะห์ การวางระบบปฏิบัติงาน ระบบการวัดผลเพื่อให้บริการตรงความต้องการของผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสอดคล้องกับเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง รัฐบาลมีการขับเคลื่อนการพัฒนาองค์การเข้าสู่ระบบราชการ 4.0 และเริ่มการประเมินสถานะของส่วนราชการ ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินได้ศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางเพื่อยกระดับองค์การ โดยใช้หลัก Smart Workplace ที่มีความสอดคล้องกับระบบราชการ 4.0 ซึ่งกลุ่มพัฒนาระบบบริหารได้เล็งเห็นว่าบุคลากรของกรมพัฒนาที่ดินนั้น ควรมีความรู้ ความเข้าใจ ในการใช้เครื่องมือต่างๆ ที่กรมพัฒนาที่ดินได้นำมาใช้ในการบริหารจัดการ

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับผู้เรียนเครื่องมือเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของกรมพัฒนาที่ดิน
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือในการบริหารจัดการหน่วยงาน ยกย่องประสิทธิภาพ การปฏิบัติงาน ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ทั้งในระดับหน่วยงานและระดับกรม

บทที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2546-2550)

กำหนดให้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงานเพื่อยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานการทำงานของหน่วยงานราชการให้อยู่ในระดับสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นหลักการบริหารราชการที่ได้รับการตราขึ้นเป็นกฎหมาย ดังที่ปรากฏในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2546 มาตรา 3/1 และต่อมาได้ออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 โดยกำหนดเป้าหมายของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีว่า

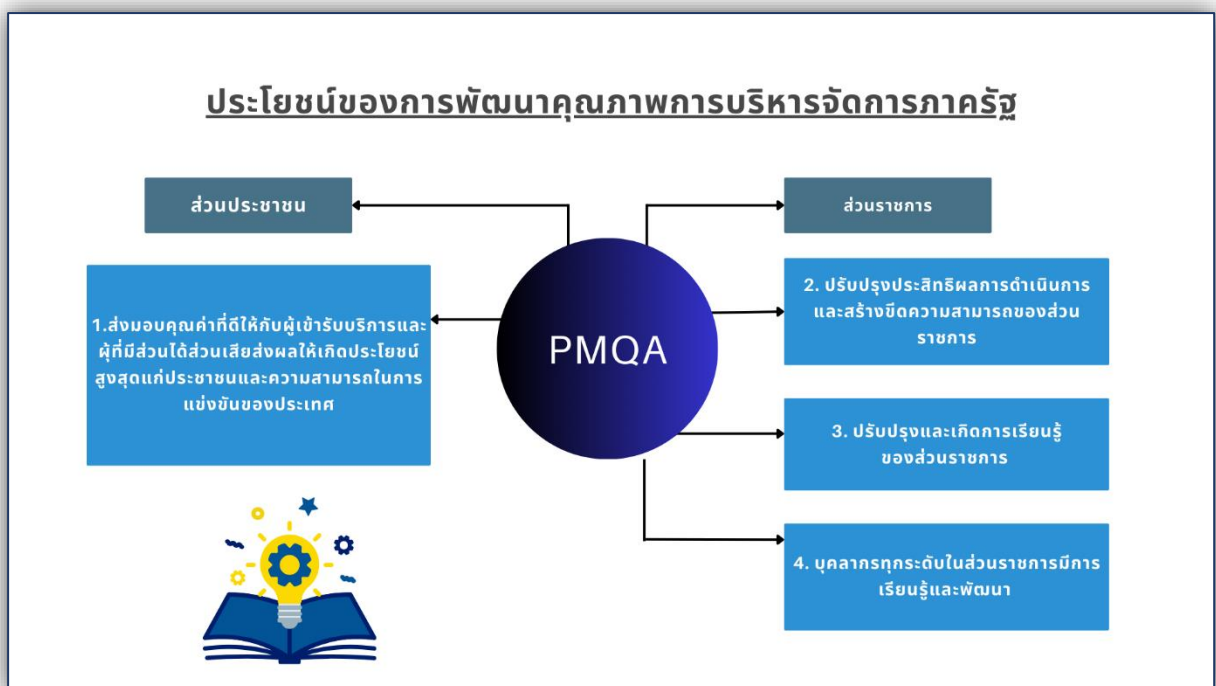
“ ให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพ และเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินจำเป็น ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกในการบริการ และได้รับการตอบสนองต่อความต้องการ รวมทั้งมีการประเมินผลปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ”

การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ PMQA ครอบคลุมทั้งหมด 7 ด้าน (หมวด) ประกอบด้วย

- 1.การนำองค์การ
- 2.การวางแผนยุทธศาสตร์
- 3.การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 4.การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้
- 5.การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล
- 6.การจัดการกระบวนการ
- 7.ผลลัพธ์การดำเนินการ

วัตถุประสงค์ของเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

- 1.เพื่อยกระดับคุณภาพการปฏิบัติงานของภาครัฐ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546
2. เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการของหน่วยงานสู่มาตรฐานสากล 2546
- 3.เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการประเมินตนเอง และเป็นบรรทัดฐาน การติดตามและประเมินผลกาบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ

เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

สำนักงาน ก.พ.ร. พัฒนาเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในช่วงเวลาปี 2558 และปี 2562 พัฒนาปรับปรุงเกณฑ์ให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป จุดมุ่งหมายเพื่อให้ส่วนราชการต่าง ๆ นำไปปรับใช้ได้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อให้การส่งมอบผลผลิตและบริการที่ดีขึ้น ปรับปรุงผลการดำเนินการด้านอื่น ๆ รวมถึงเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

รายละเอียดของเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 7 หมวด

หมวดที่ 3 ให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เป็นการตรวจสอบประเมินว่า ส่วนราชการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อความสำเร็จของส่วนราชการอย่างต่อเนื่องอย่างไร วิธีการในการค้นหาสารสนเทศ การตอบสนองความต้องการทำให้เหนือกว่าความคาดหวัง สร้างความสัมพันธ์กับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระยะยาว

หมวดที่ 4 วัด วิเคราะห์ และการจัดการความรู้

เป็นการตรวจสอบประเมินว่า ส่วนราชการมีวิธีการอย่างไรในการเลือก รวบรวม วิเคราะห์ จัดการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศและสินทรัพย์ทางความรู้ รวมทั้งใช้ผลการวิเคราะห์กำหนดกรอบเพื่อปรับปรุงผลการดำเนินการเรียนรู้

หมวดที่ 5 มุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล

ส่วนราชการมีวิธีการอย่างไรในการประเมินความต้องการ ด้านขีดความสามารถและอัตรากำลังด้านบุคลากรในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดผลการดำเนินงานที่ตรงตามความต้องการ วิธีการสร้างความผูกพัน บริหารจัดการ พัฒนาบุคลากร เพื่อนำศักยภาพของบุคลากรมาใช้อย่างเต็มที่เพื่อสนับสนุนพันธกิจ ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการของส่วนราชการ

หมวดที่ 6 ด้านการปฏิบัติการ

เป็นการตรวจสอบประเมิน ผู้บริหารตั้งแต่ระดับอธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง/สำนัก ของส่วนราชการมีการสั่งการ หรือชี้แนะ ให้ส่วนราชการมีความยั่งยืนนอกจากนี้ยังตรวจสอบ ประเมินระบบ การกำกับดูแลองค์กร

หมวดที่ 7 ผลลัพธ์การดำเนินการ

เป็นการวัดผลและประเมินความสำเร็จขององค์กรภาครัฐ โดยเน้น “ผลลัพธ์” ที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 2 เครื่องมือเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA 4.0)

ความเป็นมาของระบบราชการ 4.0

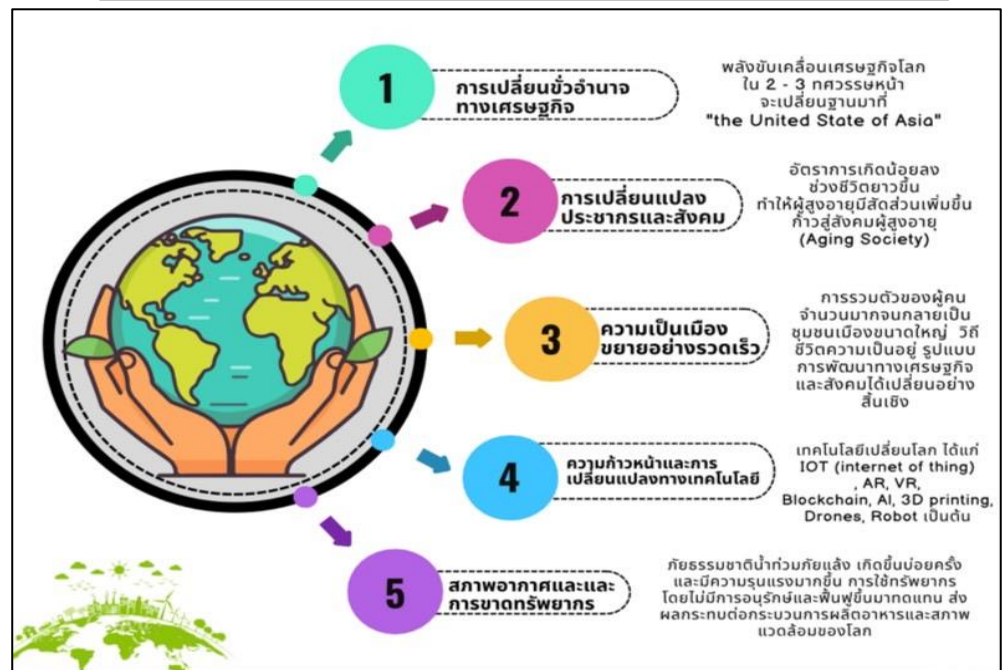
ระบบราชการไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี จากอดีตที่การบริหารงานราชการมีลักษณะแบบรวมศูนย์และเป็นทางการสูง จนกระทั่งเข้าสู่ยุคของการบริหารแนวใหม่ ที่เน้นประสิทธิภาพและการให้บริการประชาชนมากขึ้น ระบบราชการ 4.0 จึงเกิดขึ้นจากแนวคิดในการปรับปรุงและพัฒนาภาครัฐให้สามารถทำงานได้อย่างคล่องตัว โปร่งใส และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ

แนวคิดของระบบราชการ 4.0 สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และแนวทาง “ประเทศไทย 4.0” ซึ่งมุ่งเน้นการขับเคลื่อนประเทศด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ ภาครัฐจึงต้องปรับตัวให้ทันสมัย โดยใช้ระบบดิจิทัลเข้ามาช่วยลดขั้นตอน ลดภาระประชาชน และทำให้การให้บริการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สาเหตุความจำเป็นที่รัฐบาล
ต้องการให้ส่วนราชการ
พัฒนาองค์กรเข้าสู่ระบบ
ราชการ 4.0

การพัฒนาผู้
นำเข้าสู่ระบบ
ราชการ 4.0

เป้าหมายการ
พัฒนาที่ยั่งยืน SDGs

(Sustainable Development Goals) ที่เกี่ยวข้องกับกรมพัฒนาที่ดินโดยตรง

มี 2 ด้าน ประกอบด้วย

SDGs 2 ขจัดความหิวโหย (Zero Hunger)

กรมพัฒนาที่ดินมีบทบาทในการปรับปรุงคุณภาพดิน พื้นฟูดินเสื่อมโทรม และส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร

สนับสนุนเกษตรกรให้มีการใช้ทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน เพื่อให้สามารถผลิตอาหารได้อย่างเพียงพอ

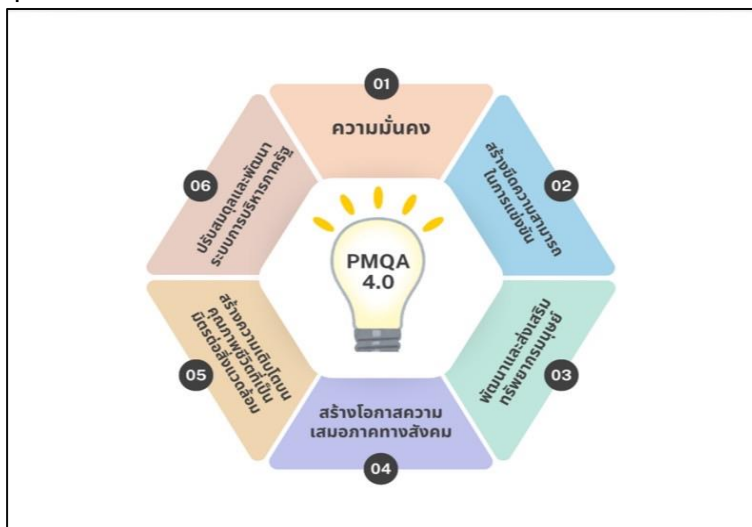
SDGs 15 การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบกอย่างยั่งยืน (Life on Land)

ฟื้นฟูและอนุรักษ์ดิน ป่าไม้ และแหล่งน้ำ เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ

ป้องกันการพังทลายของหน้าดิน และลดปัญหาการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (Desertification)

ส่งเสริมการใช้ที่ดินที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580

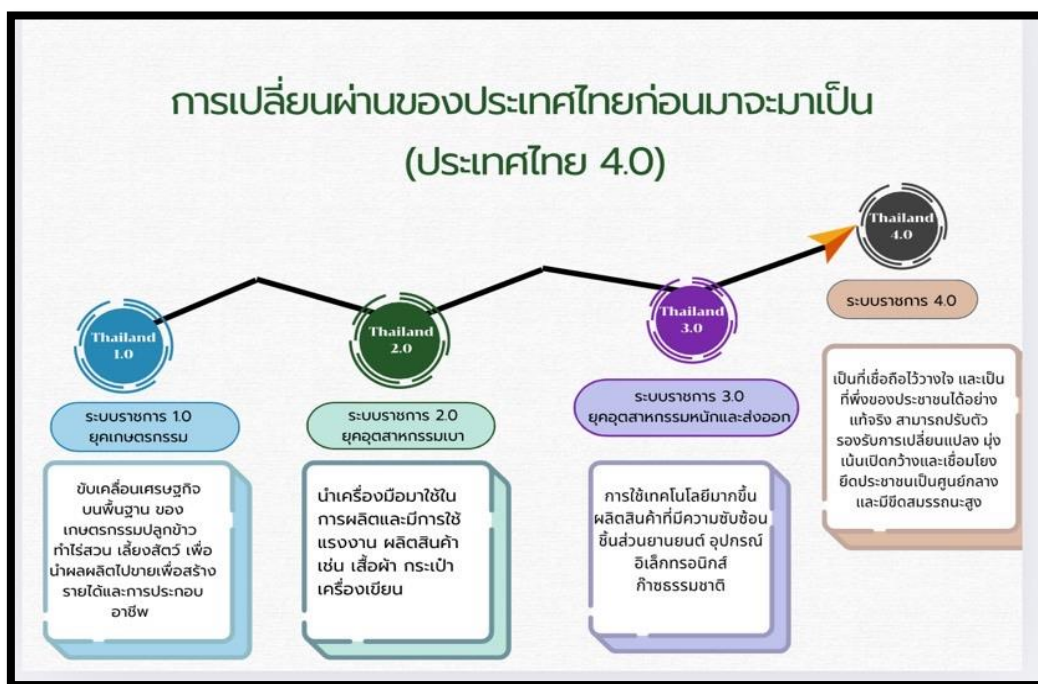
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

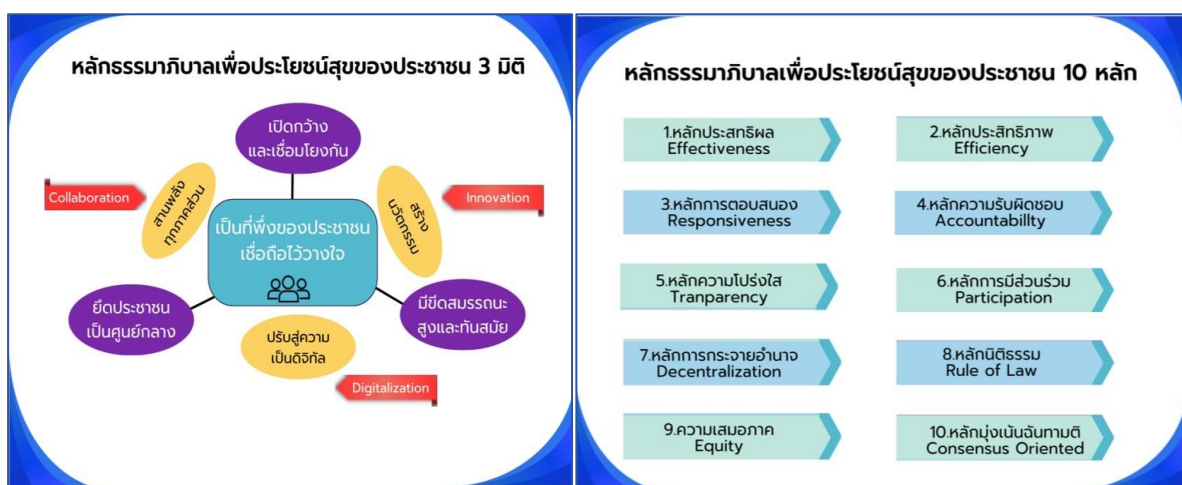
นโยบาย Thailand 4.0

นโยบาย Thailand 4.0 เป็นแนวทางของประเทศไทยในปัจจุบัน ที่ต้องการให้ประเทศนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ทั้งด้านการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรัฐบาลมีนโยบายที่จะใช้โมเดลขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 ซึ่งส่งผลให้ระบบราชการซึ่งเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนนโยบาย Thailand 4.0 และระบบราชการต้องมีการปรับตัวพร้อมกับบริบทที่กำลังจะเกิดขึ้นในการก้าวสู่ Thailand 4.0

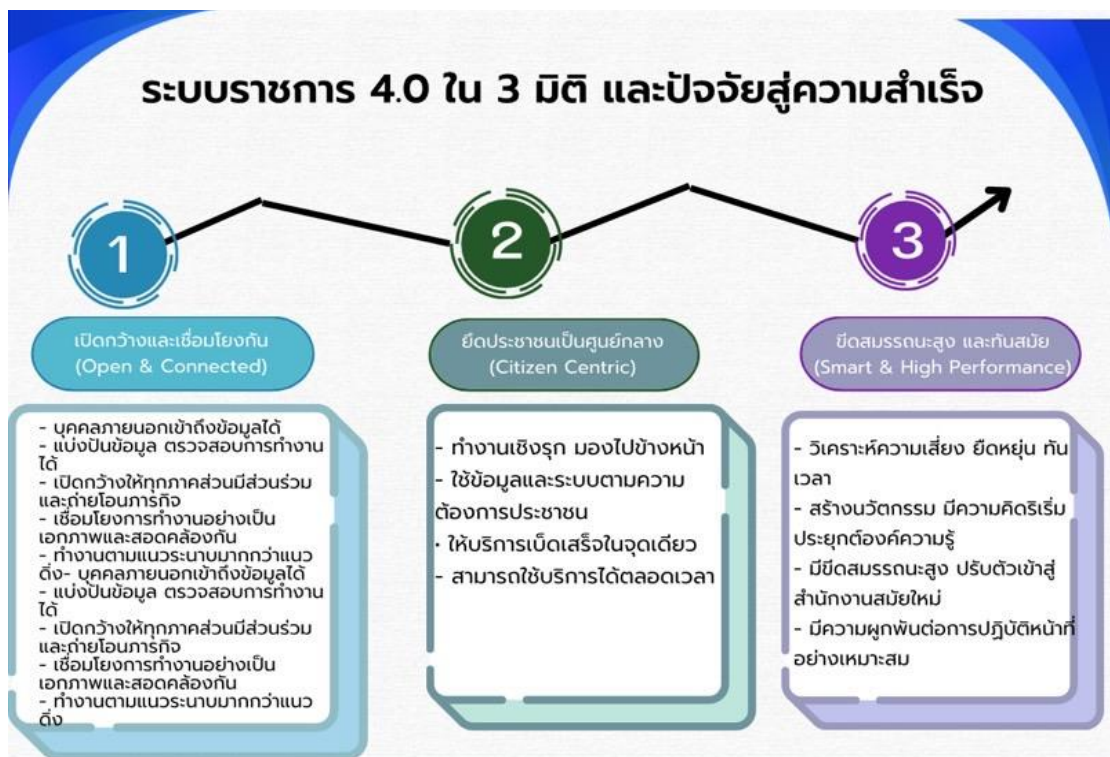
การเปลี่ยนผ่านของประเทศไทย ก่อนจะมาเป็น (ประเทศไทย 4.0)

ระบบราชการ 4.0 ยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน 3 มิติ และ 10 หลักดังนี้

ระบบราชการ 4.0 ใน 3 มิติ และปัจจัยสู่ความสำเร็จ

กล่าวโดยสรุป เครื่องมือเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นเครื่องมือที่ใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการองค์การของหน่วยงานภาครัฐ เป็นกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ กับการพัฒนาการทำงาน ที่จะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ใช้เป็นกรอบการประเมินระดับมาตรฐานสากล ตั้งแต่การตรวจประเมินองค์การด้วยตนเอง (Self-Assessment) ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารของส่วนราชการนั้น ๆ ได้รับทราบว่าส่วนราชการยังมีความบกพร่องในเรื่องใด จึงสามารถกำหนดวิธีการและเป้าหมายที่ชัดเจนในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงองค์การให้สมบูรณ์มากขึ้นต่อไป และสามารถยกระดับการบริหารจัดการของส่วนราชการ อันนำไปสู่การส่งมอบคุณค่าที่ดีขึ้นทั้งผลผลิตและบริการ ให้แก่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีภาพลักษณ์ที่ดี ได้รับความพึงพอใจจากผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เกิดการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยงาน

สรุปบทเรียนโดย

นางสาวเบญจพร บุรณย์ชัย

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร